

ARCHEOLOGIENOTA

KNOKKE-HEIST GEMEENTEPLEIN (prov. WEST-VLAANDEREN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Auteurs: Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX,
Matthias Galloo

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2016K186

- **Administratieve gegevens**

- ➔ Initiatiefnemer: zie privacyfiche
- ➔ Erkende archeoloog: Bart Bartholomieux, OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
- ➔ Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
- ➔ Locatiegegevens: Knokke-Heist, Gemeenteplein (zie plan in bijlage 2 en 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
- ➔ Lambertcoördinaten: X: 3.29107, Y: 51.3392; X: 3.2929, Y: 51.3403
- ➔ Kadastergegevens: Knokke-Heist afdeling 3, Sectie H, perceel nr. 608S, 609n, 610D12 (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Daarom is voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk is. Gezien de topografische ligging (in de dichte nabijheid van de dorpskern van Knokke), en de aard van de te verwachten archeologische sporen (potentieel voor sporen uit de volle tot late middeleeuwen en de vroegmoderne periode) wordt een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven voorgesteld als de meest aangewezen methode. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.5.).

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de onderzoeksfase moeten voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat de gronden op dit moment nog bebouwd zijn en deze pas worden gesloopt na het verkrijgen van de verkavelingsvergunning.

Figuur 1: Gegeorefeerd plan met aanduiding van de betrokken percelen (in rood omlijnd) en de precieze plaats van de geplande werken: de werken gebeuren op alle percelen en op alle percelen dient dan ook een vooronderzoek zonder/met ingreep in de bodem te gebeuren, bijlage 1 (bron: aangeleverd door de initiatiefnemer en www.geopunt.be).

- **Vraagstelling**

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven. De onderzoeksmethode is succesvol beëindigd wanneer haar vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Zijn er aanwijzingen voor resten van terpen of vluchtheuvels voor herders uit de vroege middeleeuwen?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak**

- **Afbraakbegeleiding**

Het proefsleuvenonderzoek kan pas van start gaan wanneer de bestaande gebouwen zijn gesloopt. De opstand van het bestaande gebouwenbestand kan gesloopt worden zonder begeleiding van een archeoloog. Enkel het verwijderen van de vloerplaten en de funderingen dient te gebeuren in aanwezigheid van een archeoloog. Op die manier kunnen archeologische sporen die bij de sloop te voorschijn komen, geregistreerd worden. Daarnaast krijgt men tevens in dit stadium reeds zicht op de bewaringstoestand van de bodem. Indien blijkt dat het archeologisch niveau door de uitbraak van de vloerplaten en funderingen reeds vernield is, is het niet nodig om nog over te gaan tot het proefsleuvenonderzoek aangezien dan duidelijk is dat de archeologische site niet meer aanwezig is. Indien het archeologisch niveau wel nog voldoende bewaard is, dan wordt er overgegaan tot het proefsleuvenonderzoek. Een voldoende bewaring houdt in dat de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep zal zorgen voor een kennisvermeerdering en eventueel tot een vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische opgraving.

○ Proefsleuven/proefputten

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. De enige uitzondering hierop wordt gevormd door de, van oost naar west, tweede proefsleuf. Vanwege de vorm van het projectgebied werd deze in twee gedeeld. Op deze manier wordt er een volledige dekking bereikt. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)¹. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en bij voorkeur noordwest-zuidoost georiënteerd. Op die manier is er het meeste kans om sporen van oude landelijke gebouwen die in de middeleeuwen hoofdzakelijk zuidoost-noordwest zijn georiënteerd, aan te snijden. De sleuven zijn op een dergelijke manier ingepland, dat vooral de zone waar de geplande verstorings voor de ondergrondse parkeergarages gelokaliseerd is degelijk onderzocht wordt. Per sleuf en minstens om de 50m wordt machinaal een profielput aangelegd, op een dermate manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht heeft op de bodembouw van het onderzoeksterrein.

Figuur 2: Sleuvenplan op GRB, bijlage 2 (bron: www.geopunt.be).

¹ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te preferen boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

Er worden extra volgsleuven, dwarsseuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarsseuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.²

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

- ➔ Het is van belang dat gedurende alle fases van het vooronderzoek met ingreep in de bodem, het veldwerk wordt uitgevoerd door een archeoloog met voldoende ervaring in het prospecteren en waarderen van middeleeuwse en landelijke vindplaatsen.
- ➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen ten minste 220 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek in de kustvlakte en beide beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek.

² H HANCA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A., Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed, juli 2016.

➔ Gedurende het veldwerk dient een aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met bodems in de ksutvlakte.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

Archeologisch bureauonderzoek Knokke-Heist Gemeenteplein - Bijlage 1: Geplande werken op GRB

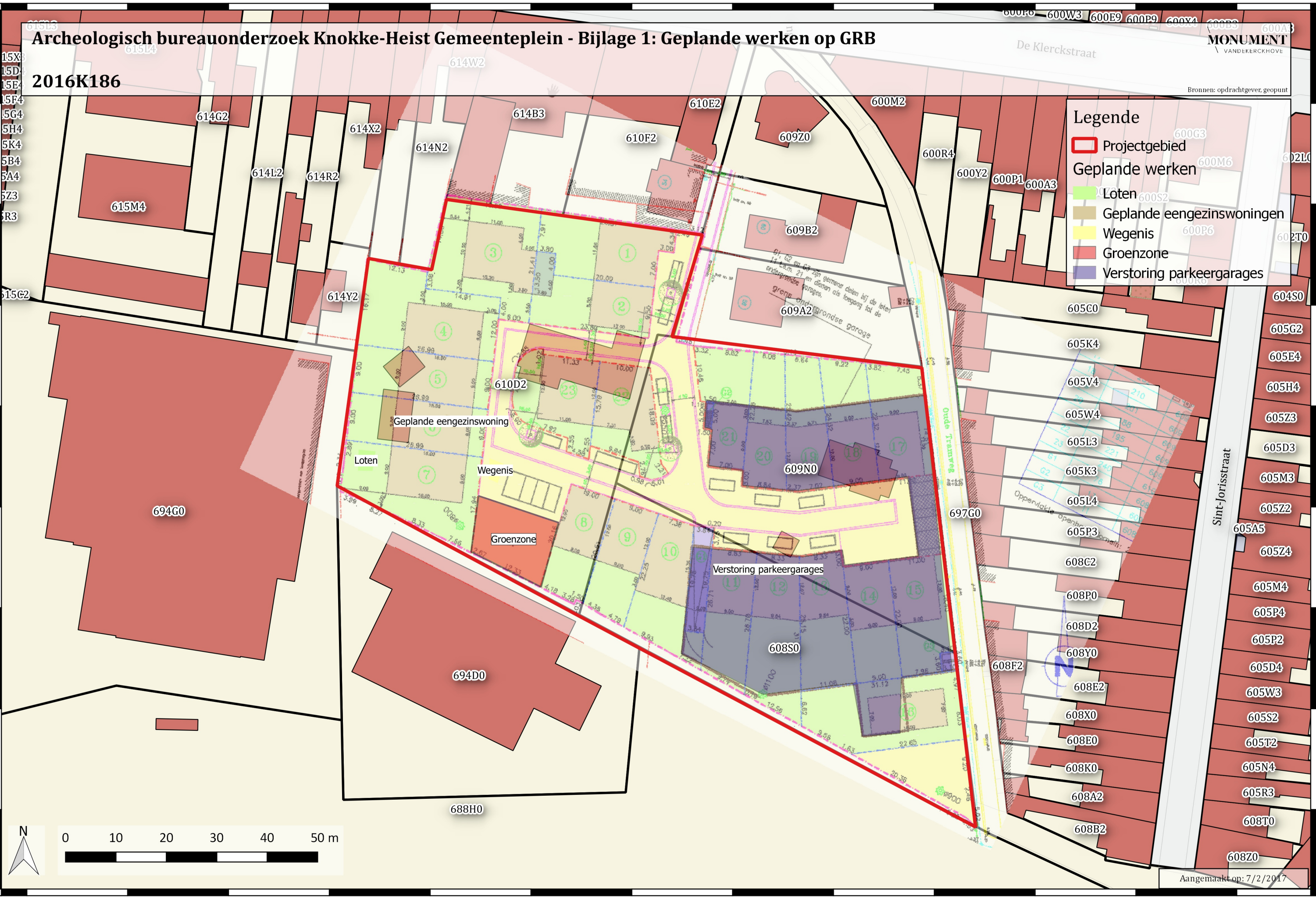
2016K186

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- Projectgebied
- Geplande werken
 - Loten
 - Geplande eengezinswoningen
 - Wegenis
 - Groenzone
 - Verstoring parkeergarages

Aangemaakt op: 7/2/2017

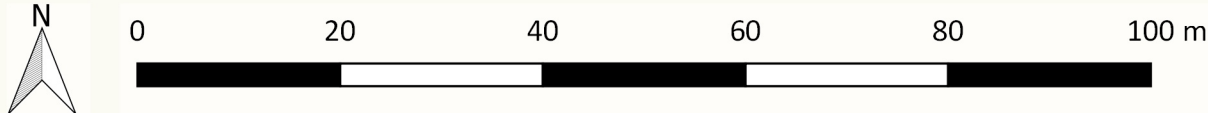
Archeologisch bureauonderzoek Knokke-Heist Gemeenteplein - Bijlage 2: Sleuvenplan op GRB

2016K186

Legende

- Projectgebied
- Sleuven
- Verstoring parkeergarages
- Groenzone

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Aangemaakt op: 8/2/2017